

Екологично насочените площи *Един нов проект на ЕС, който трудно може да намери почва в България*

Автор(и): Емил Иванов

Дата: 24.06.2015 Брой: 6/2015

Една от новите креативни идеи на ЕС за стимулиране и развитие на земеделието през новия програмен период (2014–2020 г.) включва производството на протеиновите култури в Система за обвързано подпомагане* (директни плащания за площ + т.нар. „зелени плащания“). ЕНП** : това е нов многофункционален проект на ЕС със страхотен заряд и мощен потенциал. До този извод стигнаха участниците в семинара в Добрич, състоял се в началото на тази година. Земеделски производители от страната получиха актуална начална информация по въпроса за протеиновите култури от екипа на Добруджанския земеделски институт.

Какви могат да бъдат изгодите от осъществяването на този проект специално в нашата страна? Най-напред ще отпадне злополучната ни зависимост от вноса на некачествени фасул, леща, нахут, грах, бакла и фъстъци главно от Китай, Турция и някои други екзотични дестинации. Да припомним. Преди четвърт век България притежаваше уникална селекционна колекция от тези „малки“ земеделски култури и произвеждаше предостатъчно количества за своите потребности, както и за износ. Този факт е история и предизвиква у някои от нас носталгични спомени. Днес живеем в съвсем друга икономическа и политическа среда. Селското ни стопанство е част от обединеното европейско земеделско пространство и проектът ЕНП дава предостатъчно финансови стимули и мотивация да можем да възстановим производството, да го превърнем в печеливш бизнес. Да не забравяме: тези култури имат изключителна стойност за балансираното здравословно хранене на нацията. Фуражните протеинови култури също са важна компонента в съставянето на дажбите за изхранването на животните.

От какви позиции стартира проектът ЕНП в България? Селекцията, доколкото е оцеляла след корабокрушението на нашата земеделска наука, достигнато в открито море от турбуленциите на икономическото цунами след 10 ноември 1989 г., е в двете научни звена – Добруджанския земеделски институт и Института по фуражите в Плевен. В случая осигуряването на автентичен български семенен материал е МИСИЯ НЕВЪЗМОЖНА! Да предположим, че елитни семена могат да бъдат произведени в институтите, ако, разбира се, получат адекватно финансиране. Но дотук. Националната държавна система за семепроизводство на сертифицирани семена за посев беше безсмислено и тотално пометена. Подобна частна система просто не съществува. Какъв е изходът? Прощаваме се с уникалната родна селекция и отваряме врати за внос на чуждестранна генетика. Това не е най-голямата беда, защото има достатъчно мощни и авторитетни световни семенарски компании, които няма да имат нищо против да ни продават производството си. В тази връзка трябва да се прибави, че има също достатъчно успешни агрохимически световни компании, които ще се потрудат максимално бързо да направят съответните регистрации в България на своите продукти за растителна защита на тези култури. Не са го сторили досега, защото у нас нямаше интерес към тези препарати.

С други думи: семена, препарати за растителна защита и торове начаса ще бъдат позиционирани на родния пазар. БАСФ вече дава тон в това отношение.

Остава обаче да „виси“ във въздуха другият проблем. Както споменахме в началото, протеиновите култури не са отглеждани у нас през последните 25 години. Професионалните компетенции и производствени навици са на кота 0. Какво от това, че икономическият интерес и изгодата са налице? За съжаление те нямат отношение към добрите производствени практики. За още по-голямо съжаление интернет и мобилните телефонни комуникации не могат да заменят агрономическия капиталов ресурс. Какво да се прави, агрономията не е Rocket science (космическа наука), но има своите характеристики, които не могат да се пренебрегват с лека ръка. С други думи: **НУЖНИ СА ПОЗНАНИЯ!**

Може ли да бъде решен този ключов сегмент, който би дал увереност за успеха на технологичния цикъл? Или ще бъде задействана познатата схема: дай ми пари, акъл не искам? Държавата има достатъчно голям брой информационни, научни и учебно-опитни формати да активира правилната схема за придобиване на знания и умения. Въпросът сега е, осъзнава ли тази държава (има предвид преди всичко Министерството на земеделието и храните), че от нея до максимално голяма степен зависи реализирането на ЕНП, този актуален и печеливш проект? Или отново всичко ще отmine и замине по течението на стандартното безразличие. Чудеса не се случват. Всичко се оправя, когато вземеш нещата в собствените си ръце!

* Право да получат европейско финансиране по Схемата за обвързано подпомагане за протеинови култури имат всички български земеделски производители, които отглеждат минимум на 5 дка следните протеинови култури (заедно или поотделно): фасул, леща, нахут, грах (фуражен и за зърно), фъстъци, соя, бакла, люцерна, еспарзета, фий, детелина, бурчак, лупина, звездан.

** ЕНП – екологично насочени площи.